K4C 3. DEKL., T-VARTALOT

(päivitelty 5.7.2023)

K KREIKKA https://gen.fi/k.html
K4 KIELIOPPI https://gen.fi/k4.html
K4C SUBSTANTIIVIT https://gen.fi/k4c.html
K4C 3. dekl., t-vartalot
https://gen.fi/k4c-3-dekl-3-t-vart.html

SISÄLLYSLUETTELO (luonnos)

0. Dokumentteja
1. T- eli dentaalivartalot (τ δ θ)
1.1 Johdanto
1.2 Dentaalivartaloisia sanoja

0. DOKUMENTTEJA

K Kreikka (sivukartta)
https://gen.fi/k.html
K4C Kolmas deklinaatio
https://gen.fi/k4c-3-dekl.html

Aejmelaeus, Lars: Uuden testamentin kreikan kielioppi. Kirjapaja 2008 (LA)
§ 28 (s. 30–31)
Blomqvist–Toivanen: Johdatus UT:n kreikkaan. Gaudeamus 1974 [2010] (BT)
s. 102–103 [104–105]
Liljeqvist, Matti: Uuden testamentin sanakirja kreikka–suomi.
Finn Lectura 2007 (MLK)

1. T- ELI DENTAALIVARTALOT (τ δ θ)

1.1 JOHDANTO

T- eli dentaalivartaloihin (hammasäännevartaloihin) kuuluu sanoja,
joiden taivutusvartalo päättyy
τ tau, δ delta tai θ theeta -kirjaimiin.

d soinnillinen dentaali eli soinnillinen t-äänne
th soinniton hankaava dentaali eli soinnillinen hankaava t-äänne

• kreikankielinen sana ei voi päättyä dentaaliin

-ματ > -μα

• kaikki μα-päätteiset sanat ovat neutreja

• kaikki ις-päätteiset sanat ovat feminiinejä

ainoa poikkeus: ὄφις mask. käärme (huomaa myös σίναπι ntr.)

• dentaali häviää sigman edeltä jälkiä jättämättä

-ητς	> -ης
-ιδς	> -ις
-ιτς	> -ις
*ἐλπιδς	> ἐλπίς
*ἐλπιδσι(ν)	> ἐλπίσι(ν)

N	ἐλπίς *ἐλπίδς	σῶμα	πνεῦμα	χάρις *χάριτς
G	ἐλπίδος	σώματος	πνεύματος	χάριτος
D	ἐλπίδι	σώματι	πνεύματι	χάριτι
A	ἐλπίδα	σῶμα	πνεῦμα	χάριν
N	ἐλπίδες	σώματα	πνεύματα	χάριτες
G	ἐλπίδων	σωμάτων	πνευμάτων	χαρίτων
D	ἐλπίσι(ν) *ἐλπίδσι(ν)	σώμασι(ν)	πνεύμασι(ν)	χάρισι(ν)
A	ἐλπίδας	σώματα	πνεύματα	χάριτας

• poikkeuksellinen χάριν-muoto vokaaliin päättyvien vartaloiden tavoin

1.2 DENTAALIVARTALOISIA SANOJA

ἁγιότης -ητος fem. (2x, Hepr12_10K, 2Kor01_12K) pyhyys (Jumalan ominaisuutena)

[ἅγιος 233x pyhä: maallisesta erillään oleva, Jumalaa varten erotettu, kunnioitettava/pelättävä]

ἁγνότης -ητος fem. (2x, 2Kor06_06K, 2Kor11_03K) "pyhäpuhtaus", siveellinen puhtaus, viattomuus
[ἁγνός 8x "pyhäpuhdas": pyhä, puhdas, viaton, saastumaton, siveä]

ἀδελφότης -ητος fem. (2x, 1Piet02_17K, 1Piet05_09K) veljistö, veljet, uskonveljet
[ἀδελφός 343x veli, sisarus, uskonveli, saman kansan jäsen]

ἀδηλότης -ητος fem. (1x, 1Tim06_17K) epäselvyys, epävarmuus
[ἄδηλος 2x ei näkyvissä/kuuluvissa oleva)
πλούτου ἀδηλότης: epävarma rikkaus

ἀδίκημα -ατος ntr. (3x, Apt18_14K, Apt24_20K, Ilm18_05K) väärä teko, vääryys, rikos
[ἀδικέω 28x tehdä väärin/vääryyttä, vahingoittaa, loukata]

ἁδρότης -ητος fem. (1x, 2Kor08_20K) täyteys, runsaus, runsas (avustus)
[ἁδρός 0x, LXX 8x aikuinen, täysikasvuinen]

Ἀντιπατρίς -ίδος paik. fem. (1x, Apt23_31K) Antipatris
• Herodes Suuren isänsä Antipaterin kunniaksi rakentama kaupunki Keski-Israelissa

δεῖγμα -ατος ntr. (1x, Juud07K) esimerkki
[δείκνυμι 33x osoittaa, näyttää
< (?) hepr. נגד nagad hif. ilmoittaa, kertoa]

ἐλπίς -ίδος fem. (53x, Apt02_26K) toivo

κῦμα -ατος ntr. (5x, Matt08_24K) aalto, laine
[κυέω 0x, LXX 0x paisua]

μέλι -ιτος ntr. (4x, Matt03_04K, Mark01_06K, Ilm10_09K, Ilm10_10K) hunaja
μέλι ἄγριον: villimehiläisten hunaja – Matt. 3:4, Mark. 1:6

νύξ νυκτός fem. (61x, Matt02_14K) (ilta ja) yö; aika auringon laskusta sen nousuun

[PIE *nekwt- yö]

περίσσευμα -ατος ntr. (5x, Matt12_34K) runsaus, yltäkylläisyys
[περισσεύω 39x jäädä yli < περισσός 6x yli tavallisen määrän, enemmän < πέριξ 1x ympärillä < περί 333x ympäri]

προφῆτις -ιδος fem. (2x, Luuk02_36K, Ilm02_20K) naisprofeetta
[προφήτης 144x profeetta < πρόφημι 0x, LXX 0x puhua edessä, ennalta]

πνεῦμα -τος ntr. (379x, Matt01_18K) (Pyhä) Henki, henki, elämä, henkäys, tuuli, mieli, henkiolento
[πνέω 7x puhaltaa, tuulla]
πνευματικός 26x hengellinen
= uudestisyntyneen mielen mukainen
≠ ψυχικός 6x sielullinen, luonnollinen
= vanhan langenneen mielen mukainen

οὖς ὠτός ntr. (37x, Matt10_27K) korva, kuulo
[> otiitti eli korvatulehdus]

σῶμα -ατος τό (142x, Matt05_29K) ruumis (elävä/kuollut), Kristuksen ruumis ehtoollisessa, seurakunta Kristuksen ruumiina
σωματικός 2x ruumiillinen, "somaattinen"
vrt. σαρκικός 7x lihallinen, vanhan luonnon vallassa oleva, inhimillinen, maallinen, aineellinen

ὕδωρ ὕδατος ntr. (79x, Matt03_11K) vesi, järvi

χάρις -ιτος fem. (155x, Luuk01_30K) suosio, armo, kiitos, suosionosoitus, lahja
[χαίρω iloita]
χαρισματικός 0x, LXX 0x karismaattinen

χρῆμα -ατος ntr. (6x, Mark10_23K) käyttökelpoinen asia: omaisuus, rikkaus, rahasumma
[χράω 12x antaa käyttöön, lainata jollekulle]